

**Győri Ítéltábla**  
**Gf.II.20.305/2013/8.**

A Győri Ítéltábla az Ábrók & Horogh Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Sári Péter ügyvéd által képviselt alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2013. október 22. napján kelt 20.G.40.032/2010/98. szám alatti ítélete ellen az alperes által 102. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

**í t é l e t e t :**

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 635.000. (Hatszázharmincötezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

**I n d o k o l á s :**

2001. május 25-én az "A" Osztrák-Magyar Energetikai Tanácsadó Kft. mint vállalkozó (a továbbiakban: felperesi jogelőd, vállalkozó) és az alperes mint megrendelő között „közvilágítás feladatátvállalási szerződés” jött létre. A szerződést a felek amiatt kötötték meg, mert "Város"1 városában a közvilágítási berendezések korszerűtlenek voltak, emiatt az önkormányzati feladatot jelentő közvilágítás biztosítása az alperes részére túlzott ráfordítást igényelt. A szerződésben a felperes vállalta a korszerűsített közvilágítási berendezések kiviteli terveinek elkészítését, a berendezések korszerűsítését, a korszerűsítési beruházás lebonyolítását és a finanszírozás biztosítását; a város közigazgatási területén 10 éven át a közvilágítási feladat ellátását, a közvilágítási berendezések üzemeltetését és karbantartását. A szerződés 2. számú mellékletét képező határozatban az alperes jegyzője - az MSZ 20.194-2000 szabvány ajánlásai alapján - a város egyes utcáit megvilágítási kategóriákba sorolta. A felperest ezen kategóriák szerint terhelte a korszerűsítés során a megvilágítási szint biztosítása. A felperes jogelődje ezentúl kötelezettséget vállalt arra, hogy a közvilágítási feladatok ellátása érdekében a korszerűsítés üzembe helyezésének napjától a "B" Rt-vel közvilágítási szolgáltatási szerződés köt; meghibásodás esetén a lámpatestek és tartozékai javításáról gondoskodik. Vállalta, hogy a közvilágítás fenntartásáról a szerződéskötéskor hatályos 11/1985. (XI.30.) IpM rendelettel (a továbbiakban: IpM. Rendelet) kihirdetett Közvilágítási Szabályzatban (a továbbiakban: KSZ) meghatározottak szerint gondoskodik. A feladatátvállalás havi díjaként a közvilágítási szolgáltatás és a díszközvilágítás mindenkori díját, valamint - a korszerűsítés folytán előállt - megtakarítás együttes összegét határozták meg. A szerződés 7. számú mellékletében a „megtakarítás” fogalmát a korszerűsítés eredményeképpen elért teljesítmény-megtakarításként definiálták,

amely a szerződés megkötésének évében érvényes közvilágítási árszabás szerinti árakon fejeztek ki, és amelyet korrigálni szükséges az utóbbi jogszabályváltozás folytán a közvilágítási árszabásban kialakult villamosenergia árindexszel. A felperes jogelődje a kivitelezés és az üzemeltetés során jogosult volt alvállalkozót igénybe venni. A szerződés megszűnése szabályai (VI. pont) között kikötötték, hogy a 10 éves határozott idő lejártá előtt az rendes felmondással nem szüntethető meg, de azonnali hatályú felmondásnak van helye, ha bármelyik fél a szerződésben foglalt kötelezettségeit súlyosan megszegi. A 10 éves határozott idő lejártá előtti szerződés megszűnése esetén a vállalkozó felperesi jogelődöt terhelte az elvégzett korszerűsítés értékével elszámolás kötelezettsége. Erre az esetre az alperes önkormányzat vállalta, hogy a korszerűsítés ellenértékeként a 10 évből még hátralévő időszakra a megtakarítás összegét a vállalkozónak havonta megfizeti. Amennyiben a szerződés megszűnése nem a vállalkozó felróható magatartása miatt következik be, a megtakarítás egy összegben vált esedékessé. A közvilágítási korszerűsítés finanszírozására a felperes jogelődje lízingbevevőként 2001. november 9-én opciós pénzügyi lízingszerződést kötött, mellyel lízingbe vette a gyártó által leszállított felszerelendő, beüzemelt lámpatesteket. A lízingszerződés a lízingtárgyak várható beszerzési értékét 119.980.000.Ft + áfa (149.975.000.Ft) összegben határozta meg. A módosított, 96 havi futamidejű lízingszerződés szerint a havi lízingdíj 1.363.184.Ft volt. A felperesi jogelőd 2001. szeptember 20-án a "B" Rt-vel a közvilágítási berendezések üzemeltetésére szolgáltatási szerződést kötött. A lámpatestek cseréjével végrehajtott korszerűsítést a felperesi jogelőd alvállalkozók közreműködésével végezte el, a műszaki átadásra 2002. január 24-én került sor. A korszerűsítést megelőzően a közvilágítás teljesítményigénye az alperesnél 312,146 kW volt, mely a korszerűsítés eredményeként 135,907 kW-ra csökkent.

Az alperes 2008. november 21-én a "C" Kft-től megrendelte a város 26 útszakasza közvilágítása fénytechnikai mérését. A "C" Kft. - a szerződés 2. számú mellékletére és az MSZ 20.194-2-2000. szabványra alapított - szakmai véleménye szerint a 26 útszakaszból 22 útszakaszon az előírtnál gyengébb a világítási szint. 2009. május 19-én a feladatátvállalási szerződést az alperes azonnali hatállyal felmondta. A felmondás indokai szerint a felperes jogelődje nem tett eleget a szerződési feladatai közül a korszerűsítésre, fejlesztésre, karbantartásra vonatkozó kötelezettségeinek. Hivatkozott a "C" Kft. 2008. december 2. napján kelt mérési jegyzőkönyvére, melyből következően a felperes jogelődje már a korszerűsítés átadás - átvételekor sem tudta teljesíteni a szerződésben vállalt megvilágítási értéket. Kitért arra is, hogy a karbantartás nem volt folyamatos, a vállalkozó által a karbantartásra felkért cég pedig nem rendelkezik a feladat teljesítéséhez szükséges feltételekkel. A felperes jogelődje és a felperes 2009. július 3. napján együttműködési megállapodást kötött, melyben a felperes átvállalta a jogelőd által több települési önkormányzattal határozott időre kötött közvilágítási feladatátvállalási szerződés teljesítését. Erre figyelemmel kikötötték, hogy a települési önkormányzatokkal kötött szerződések szerinti valamennyi bevétel az átvállalást követően a felperest illeti meg. A 2009. július 10. napján kelt engedményezési szerződéssel a felperes jogelődje a felperesre engedményezte az alperessel szemben fennálló, a feladatátvállalási szerződés felmondása miatti 72.483.303.Ft tőke és járulékai követelését.

A felperes módosított keresetében 118.558.902.Ft tőke, valamint annak a 2009. május 19. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét az alperesi azonnali hatályú felmondás jogszerűtlenségére (érvénytelenségére), valamint a feladatátvállalási szerződés VI/2. pontjára alapította. Az alperes által megbízott "C" Kft. szakmai véleményéből, mérési jegyzőkönyvéből levont következtetéseket amiatt vitatta, mert az a mért adatokat nem a felek szerződési akaratának megfelelő, 2. számú mellékletben meghatározott fényerősséghez hasonlította, hanem a később hatályba lépett MSZ 20.194/2000. szabványhoz. A szerződés a felperesi jogelődnek fel nem róható okból szűnt meg, így a VI/2. pont alapján jogosulttá vált a szerződés hátralévő idejére eső megtakarítás összegére. A 2009. augusztus 1. - 2012. január 31. napja közötti időszakra a megtakarítás 124.252.137.Ft volt, melyből le kell vonni a szerződés felmondása után az alperes által a lízingbeadónak megfizetett lízingdíjat.

Az alperes ellenkérelmében egyrészt a kereset elutasítását kérte, másrészt érvénytelenségi *kifogást* is előterjesztett. Azzal védekezett, hogy a "C" Kft. mérési jegyzőkönyve alapján a megvilágítási szintek nem feleltek meg a szerződés 2. számú mellékletének, illetve a felperes - az "B" Áramszolgáltató Kft. leveléből kitűnően - arra nem jogosult alvállalkozóval végzett karbantartást. A felperesi jogelődnek felróható szerződés megszűnés miatt az engedményes felperes sem jogosult megtakarításra. Vitatta a kereset összegét, a késedelmi kamat- és általános forgalmi adó fizetési kötelezettségét, valamint a késedelmi kamat mértékét is. Érvénytelenségi kifogását elsődlegesen arra alapította, hogy a feladatátvállalási szerződés a közvilágítás korszerűsítésére irányuló vállalkozási szerződésrészből, valamint a fenntartásra és karbantartásra irányuló megbízási szerződésrészből áll. A vállalkozási rész a műszaki átadás-átvétel 2002. január 24. napjával lezárult. A vállalkozási szerződés jogszabályba ütközőként (Ptk.200.§ (2) bekezdés) egyrészt amiatt semmis, mert a megvalósított közvilágítás nem felelt meg a szerződés III/14/d. pontjában alkalmazni rendelt, IpM rendelet 1.§ (2) bekezdése, 2.§ (1) bekezdése szabályainak, illetve a KSZ 13.§ (1) bekezdésének, valamint ez utóbbi alapján alkalmazandó MSZ 20.194/2000. szabvány megvilágítási szintjeinek. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a szerződés megvalósítása közbiztonsági, vagyonbiztonsági és közlekedésbiztonsági veszélyhelyzetet idéz elő, így az nyilvánvalóan a jóerkölcsbe (Ptk.200.§ (2) bekezdés) is ütközik. Jóerkölcsbe ütköző a szerződés azért is, mert a szerződés eredményeként jelentkező megtakarítás - az alperes ilyen összegű fizetési kötelezettsége miatt - ténylegesen csak a felperesi jogelődnél jelentkezett. A felperesi jogelőd olyan nyereségre tett szert, amely alkalmas a köznyugalom megzavarására. Harmadrészt a korszerűsített közvilágítási hálózat fenntartására, karbantartására irányuló megbízási szerződésrész jogszabályba ütközőként amiatt semmis, mert a szerződés VI/1. pontja a rendes felmondás jogát kizárja, amely a Ptk.483.§ (1), (4) bekezdésébe ütköző. A VI/2. pont megtakarítás fizetésére vonatkozó rendelkezése pedig a felmondási jog olyan mértékű korlátozását jelenti, amely valójában kizárja a megbízó alperes felmondási joga gyakorlását, így szintén a Ptk.483.§ (1), (4) bekezdése szabályát sérti. Negyedrészt arra hivatkozott az alperes kifogásában, hogy a felperesi jogelőd szolgáltatása - a közvilágítás tervezése, korszerűsítése, kivitelezése és a fenntartás - , valamint az alperes által a felmondásig fizetett teljes ellenszolgáltatás (336.310.366.Ft) között feltűnő az értékkülönbség. (Ptk.201.§ (2) bekezdés)

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* kötelezte az alperest 72.483.303.Ft tőke, valamint annak a 2009. május 19. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság az alperes semmisségi és megtámadási kifogását valamennyi jogcímen alaptalannak ítélte. A lefolytatott szakértői bizonyítás eredményeként a törvényszék egyetértett azzal az alperesi érveléssel, hogy a közvilágítási beruházást követően a közterületek túlnyomórésze megvilágításának mértéke nem érte el a szabványban megengedett legkisebb mértéket, csakúgy, mint a korszerűsítést megelőzően. A bíróság a lefolytatott bizonyítás alapján megállapította, hogy a szerződést kötő felek szándéka arra irányult, hogy a közvilágítás korszerűsítésének eredményeként a megvilágítási szint ne változzon, de a beépített teljesítményt csökkenjen. Az alperes az elsődleges - a Ptk.200.§ (2) bekezdésére, az IpM rendelet 2.§ (1)-(2) bekezdésére és a KSZ 13.§ (1) bekezdésére alapított - kifogása eredményességéhez azt kellett volna bizonyítania, hogy a szerződést megelőző állapothoz képest a megvilágítás szintje csökkent. Ezt pedig az alperes az erre irányuló tájékoztatás (Pp.3.§ (3) bekezdés) ellenére bizonyítani nem tudta. Az IpM rendelet ugyan a szabvány alkalmazását kötelezően előírta, de csak közút létesítése, illetve korszerűsítése esetére. A konkrét esetben azonban erre nem került sor. A jóerkölsbe ütközésre alapított kifogást azért vetette el, mert a szerződés célja - a közvilágítás beépített teljesítményének csökkenése - a szerződés eredményeként megvalósult, a beruházás valamennyi költségét - így a finanszírozás költségeit is - a felperes jogelődje viselte. Emiatt nem ütközik a társadalom általános értékítéletébe, hogy az alperesnél a megtakarítás csak a szerződési futamidő lejártát követően jelentkezik. Bizonyítatlannak ítélte a törvényszék, hogy a szerződés eredményeként közbiztonsági, vagyonbiztonsági, illetve közlekedésbiztonsági veszélyhelyzet jött volna létre. A szerződésben kikötött vállalkozói díjazás amiatt nem sértette az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, mert abból a felperes fedezte a közvilágítás üzemeltetését, a beruházás költségeit és a lízingdíjakat is. A harmadlagos, a szerződés VI/1,2. pontjainak a Ptk.483.§ (1), (4) bekezdésébe ütközésére alapított kifogást azért vetette el a törvényszék, mert megítélése szerint a szerződés olyan vegyes jellegű kötelelem volt, melyben a vállalkozási elem dominált. A felek akarata alapvetően eredménykötelelem, a gazdaságosabban működtethető közvilágítás létrehozására irányult. Ezért a szerződésre a Ptk. megbízási szerződési szabályai nem alkalmazhatóak, azokat a szerződés VI. pontja nem sérthette meg. A megtámadási kifogás esetében a törvényszék kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy az alperesnek a közvilágítás korszerűsítéséhez nem állt rendelkezésére beruházási forrás. Az alperes a szerződést különös, fokozott érdekeltség mellett kötötte meg, a szerződés megkötéséhez és fennmaradásához olyan várakozások fűzték, amelynél nem lehetséges a szolgáltatás - ellenszolgáltatás konkrét arányosságának vizsgálata. A szerződés megkötésekor a felek nem tudták számszerűsíteni a jövőben bekövetkező bizonytalan események miatt a felperes oldalán képződő nyereséget. Ezekre figyelemmel az alperes feltűnő értékkülönbségre a kifogását nem alapíthatja. A törvényszék ezen jogi álláspontja miatt mellőzte az alperes könyvszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát.

A törvényszék az alperes felmondását jogellenesnek ítélte, mivel álláspontja szerint az alperes nem bizonyította a per során a felperessel közölt azonnali hatályú felmondásban megjelölt szerződésszegések súlyosságát, illetve fennálltát. A bíróság kifejtette, hogy a

szerződés VI. pontja alapján a vállalkozó súlyos szerződésszegésének csak az minősül, ha a vállalkozó a közvilágítási feladatait nem látja el. Ez utóbbi szerződési kifejezés jelentése a szolgáltatás teljes hiánya, amely miatt a szolgáltatás nem megfelelő megvilágítási szintje súlyos szerződésszegésnek nem minősülhet. Rámutatott a törvényszék, hogy a perben nem volt tisztázható, hogy milyen tartalmú volt az egyes utcák megvilágítási szintjeit meghatározó jegyzői határozat, a szerződési 2. számú melléklet. Emiatt az is kétséges, hogy a felperesnek a korszerűsítés eredményeként milyen megvilágítási szintet kellett teljesíteni. A törvényszék úgy ítélte meg, hogy önmagában a **"B"** Zrt. tájékoztatásából nem következik, hogy a felperes karbantartó alvállalkozója nem végezhet a közvilágítási hálózaton fenntartási munkát. A jogszerűtlen felmondás miatt a felperes jogelődje a szerződés VI. pontja alapján jogosulttá vált, hogy a szerződéses futamidőből hátralévő időszakra a megtakarítás összegét egy összegben követelje. A 2009. július 10. napján kelt engedményezési szerződéssel az engedményező csak 72.483.303.Ft tőkét és járulékait ruházta át a felperesre. A 2009. július 3. napján kelt együttműködési megállapodás ugyanakkor a törvényszék álláspontja szerint nem tekinthető engedményezési szerződésnek. Ezért a felperes keresetét az engedményezett összegben túl elutasította. A bíróság az engedményezett összeget általános forgalmi adóval növelt tökeösszegnek tekintette, így azon túl a felperes általános forgalmi adót már nem követelhet. A feladatátvállalási szerződés hatályba lépésének napját - a szerződés V/3. pontja és a korszerűsítés finanszírozására megkötött lízingszerződés megkötésének napja alapján - 2001. november 9-én határozta meg a bíróság, melyből következően a szerződés futamideje 2011. november 9-én járt le. Az alperes tehát eddig köteles a megtakarítás megfizetésére. A perben kirendelt szakértő - a **"D"** Kft. - véleménye szerint számítható megtakarítás összege 82.337.695.Ft, amely magasabb, mint a felperesre engedményezett összeg. Az alperes által fizetendő késedelmi kamat mértékét illetően a bíróság úgy ítélte meg, hogy a helyi önkormányzat alperes nem a közfeladatai közé tartozó közvilágítás biztosítása, hanem a közvilágítás fejlesztésével összefüggésben, tehát gazdálkodó tevékenysége során kötötte meg a feladatátvállalási szerződést, emiatt a késedelmi kamat mértékét a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése, a gazdálkodó szervezetek egymás közötti szerződéseire irányadó szabály szerint kell meghatározni.

Elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása, míg másodlagosan annak hatályon kívül helyezése iránt az alperes terjesztett elő *fellebbezést*. Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen kifejtett álláspontja szerint szerződéses helyzetet engedményezni nem lehet akkor sem, ha a szerződés felmondásra kerül. A felperes jogelődjét felszámolták az engedményezést követően. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében nem tért ki arra a kérdésre, hogy a felperes hogyan léphetett a felperesi jogelőd szerződéses helyzetébe, amelyre az engedményezés nem ad lehetőséget. Másodsorban vitatta az érvénytelenségi kifogásai elutasítását. Kifejtette, hogy a beépített közvilágítás teljesítményének csökkenése (176,239 kW) a felperesi jogelődnek 2002. és 2009. július 31. napja között 362.822.805.Ft hasznót hozott. Ez olyan irreálisan túlzott összeg, amely sérti az erkölcsi normákat, így a jóerkölcsbe ütközik. Kifogásolta a törvényszék azon megállapítását is, hogy az alperesnél megtakarítás a szerződés futamidejének lejártát követően jelentkezne, mivel a 10 éves futamidő alatt a korszerűsítés lámpatestei és izzói már leamortizálódnak. Tévedésnek nevezte azt az ítéleti megállapítást is, hogy a beruházás, a finanszírozás valamennyi költségét a felperesi jogelőd viselte. A felperesi jogelőd ugyanis nem vett fel

kölcsönt, hanem a lámpatesteket, izzókat lízingelte és a lízingdíjat - átvállalási szerződés keretében - az alperes fizette meg. Nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, hogy az alperes a teljes futamidő alatt megfizetni volt köteles a vállalkozó tevékenysége előtt beépített közvilágítás teljes díját, a lízingdíjat és a megtakarítást is, amit a felperesi jogelőd használt. A szerződés jogszabályba ütköző is, mivel - a törvényszék megállapítása szerint is - a megvilágítási szint nem érte el az IpM rendelet szerint figyelembe venni szükséges szabvány előírásait. Vitatta a törvényszék szerződésértelmezését, megállapítva, hogy a felperesi jogelőd a korszerűsítés, illetve üzemeltetés során csak közvetítői feladatot látott el, a tényleges munkát azonban mások végezték el. Így a szerződés csak megbízási szerződés volt, amely bármikor felmondható és a felmondást kizáró szerződési rendelkezés pedig semmis. (Ptk.483.§) Fenntartotta ezeken túl a feltűnő értékkülönbségre alapított (Ptk.201.§ (2) bekezdés) megtámadási kifogását is, változatlanul kérve igazságügyi könyvszakértő kirendelését. Megítélése szerint az általa megbízott és az elsőfokú bíróság által is kirendelt "C" Kft. szakvéleményéből egyértelműen megállapítható a felperesi jogelőd három súlyos szerződésszegése, így a közvilágítás korszerűsítésének elmaradása, a nem megfelelő minőségű közvilágítás és a vállalt ellenőrző mérések elmaradása. Bizonyítást nyert az is, hogy a felperesi jogelőd alkalmatlan céget bízott meg a hálózat karbantartásával, javításával. Ezek a súlyos szerződésszegések megalapozták a szerződés azonnali hatályú felmondását. Az ítéleti marasztalás összegét azért is vitatta, mert nem állapítható meg, hogy a felperes, illetve jogelődje ezt az összeget hogyan és miért határozták meg. Fenntartotta azon védekezését is, hogy a felperes sem áfára, sem pedig késedelmi kamatra nem tarthat igényt. Megítélése szerint nem bizonyos, hogy a szerződés egyáltalán hatályba lépett-e, mivel a szerződés V/3. pontja szerint az csak akkor lép hatályba, ha a felperesi jogelőd érvényes bankkölcsönszerződést köt. Ilyen szerződést a jogelőd nem kötött, emiatt nincs érvényes, hatályba lépett szerződés.

A felperes *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú ítélet alperesi fellebbezéssel érintett rendelkezése helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Egyetértett az elsőfokú ítéletben foglalt azon állásponttal, hogy az alperes jogellenesen mondta fel a felek közötti szerződést. Egyetértett azzal is, hogy a felek a szerződést elsődlegesen a közvilágítási költségek csökkentése és másodlagosan a megvilágítási szint egyenletességének realizálása érdekében kötötték meg. Helyesnek nevezte azt az ítéleti megállapítást, hogy a felek az irányadó szabványtól az alapvető elsődlegesen elérni kívánt cél érdekében eltértek. Utalt arra - a megítélése szerint helyes - ítéleti megállapításra, hogy a felperesi jogelőd a projekt finanszírozása érdekében gondoskodott finanszírozóról, így nincs annak jelentősége, hogy bank vagy lízingcég volt a finanszírozó. Az alperes érdemi minőségi kifogást a felmondás közléséig, tehát 8 éven át nem emelt, a lakossági hibajelzések pedig utóbb rendre elhárított és természetszerűleg jelentkező lámpahibák voltak. Az alperes által felkért "C" Kft. véleménye a szabványhoz igazította a mérési eredményeket és figyelmen kívül hagyta a felek szerződési célját. Egyetértett az alperesi érvénytelenségi kifogások elutasításának ítéleti indokaival. Álláspontja szerint az alperes „szerződéses helyzet engedményezésére” vonatkozó előadásai figyelmen kívül hagyják a felperes által engedményesként megkötött engedményezési szerződés és a Ptk. rendelkezéseit. Az alperes helytelenül és iratellenes hivatkozott a felperesnél jelentkező 362.822.805.Ft elsajátítására a jóerkölcsbe ütközés igazolására, mivel ezen összegből finanszírozta a felperesi jogelőd a

korszerűsítést (118.558.000.Ft és járulékai költséggel), valamint a 8 év alatt folyamatosan működő közvilágítással kapcsolatosan felmerült havi többmillió forint áramdíjat és karbantartási költséget.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem - és az arra előterjesztett fellebbezési ellenkérelem korlátai között (Pp.253.§ (3) bekezdés) bírálta felül, és megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényekből érdemben is helytálló jogkövetkeztetésre jutva tartotta alaptalannak az alperes több jogcímen előterjesztett érvénytelenségi kifogását és kötelezte a felek közötti szerződés VI/2. pontja alapján az engedményezett megtakarítás összege és késedelmi kamata megfizetésére.

1.

Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság szerződés értelmezésével (Ptk.207.§ (1) bekezdés), amely szerint a közvilágítási feladatátvállalási szerződés megkötésével a felek szándéka arra irányult, hogy a korszerűsítéssel a megvilágítási szint ne változzon, de a beépített teljesítmény csökkenjen, amellyel költségmegtakarítás érhető el. A felek ilyen célzatú akaratát alátámasztja nemcsak "E" tanúvallomása (9. tjk.), aki a felperes jogelődje ügyvezetője volt, hanem "F" korabeli jegyző (29. tjk. 4. oldal) és "G" közvilágításért felelős alperesi alkalmazott vallomása is. (23. tjk. 10. oldal) A szerződési feltételek kialakítását, így a megrendelő alperes által havonta fizetendő „megtakarításban” a beruházás finanszírozási költsége beépítését az is jelentősen indokolta, hogy az alperesnek a korszerűsített közvilágítás megvalósításához saját forrása nem volt és az önkormányzat képviselőtestülete a beruházás kiadásával a költségvetési évet nem kívánta megterhelni. ("E" tanúvallomása, "F" tanúvallomása - 29. tjk. 6. oldal 1. bekezdés)

A felek ilyen módon meghatározható szerződési célja miatt nem volt jelentősége annak, hogy a megvalósított közvilágítás megfelelt-e a közvilágításról szóló IpM rendelettel kihirdetett Közvilágítási Szabályzat 13.§ (1) bekezdésében felhívott szabvány rendelkezéseinek. A felek ugyanis - más mellett - arra szerződtek, hogy a korábbi megvilágítási szint - megtakarítás elérése mellett - nem változik. Arra pedig helyesen hívta fel az elsőfokú bíróság a figyelmet, hogy a perben az alperes nem bizonyította, hogy a megvilágítás szintje csökkent volna a beruházást megelőző állapothoz viszonyítva. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a semmisségi okokat a Ptk. tartalmazza, ezért az ágazati jogszabály rendelkezésébe ütköző szerződés csak abban az esetben minősül részben vagy egészben semmisnek, ha az ágazati jogszabály kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a jogszabályba ütközés következménye a szerződési kikötés semmissége. Kiemelendő ezért, hogy a beruházást megelőző korábbi, avagy a felek közötti szerződésben meghatározott megvilágítási szint megvalósulásának elmaradása nem eredményezi a szerződés részbeni - vagy egészbeni érvénytelenségét, legfeljebb a szerződés megszegése, a hibás teljesítés (Ptk.305.§ (1) bekezdés) jogkövetkezményei érvényesíthetők. Ezekre figyelemmel az

elsőfokú bíróság helyesen utasította el az alperes IpM rendelet 2.§ (1)-(2) bekezdésére, a KSZ. 13.§ (1) bekezdésére és a Ptk.200.§ (2) bekezdésére alapított semmisségi kifogását.

2.

Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte azt is, hogy az elsőfokú eljárás során az alperes nem bizonyította, hogy a szerződés teljesítése közbiztonsági, vagyonbiztonsági és közlekedésbiztonsági veszélyhelyzetet idézne elő, amely miatt az nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközne. (Ptk.200.§ (2) bekezdés) Nem vezethet eredményre az ilyen jogcímű semmisségi kifogás arra hivatkozással sem, hogy a szerződés eredményeként jelentkező megtakarítás (az alperes ilyen összegű fizetési kötelezettsége miatt) ténylegesen csak a felperesi jogelődnél jelentkezett. Az alperes ezzel összefüggésben a fellebbezésében, valamint a fellebbezés tárgyalási kiegészítésében (Gf.8. tjk.) a szerződés egyes rendelkezéseit tévesen értelmezte. Helyesen a közvilágítási beruházást finanszírozó lízingbeadónak a vele kötött szerződés alapján a lízingbe vevő felperesi jogelőd fizette meg a lízingdíjat, a 63/A/21. szám alatt csatolt szerződéssel, illetve felhatalmazó nyilatkozattal az alperes csak a lízingbevevő nem teljesítése esetére vállalta át - biztosítékként - a díjrészletek teljesítését. Egyetértett az ítélőtábla a törvényszék azon megállapításával, hogy a szerződésben kikötött megtakarítás fedezte a felszerelt eszközökre fordított pénzügyi forrás lízingdíját (a beruházás költségét), a kiviteli tervek elkészítését, a beruházás lebonyolítását, illetve a megvalósított berendezések üzemeltetését, karbantartását is. Ugyanakkor a Ptk-ban taxatív meghatározott semmisségi - és megtámadási okok törvényi tényállási elemei tetszőlegesen nem vegyíthetőek. Ezért a szerződés részbeni - vagy egészbeni érvénytelensége jóerkölcsbe ütközés jogcímén (Ptk.200.§ (2) bekezdés) nem állapítható meg, ha a fél annak ténybeli alapjaként arra hivatkozik, hogy a szerződés eredményeként a másik félnél szolgáltatással nem fedezett aránytalan előny jelentkezik. A szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékkülönbség ugyanis a Ptk.201.§ (2) bekezdése megtámadási oka alapján ítéltető meg.

3.

Egyetértett az ítélőtábla az elsőfokú bíróság azon megítélésével is, hogy a felek közötti szerződés VI/1,2. pontja semmissége nem állapítható meg a Ptk.483.§ (1), (4) bekezdéseibe ütközésük miatt sem. Ugyanakkor - a törvényszék álláspontjával szemben - a közvilágítási feladatátvállalási szerződés felperesi jogelődot terhelő kötelezettségei vizsgálatával az állapítható meg, hogy a szerződés nem kifejezetten vegyes jellegű, megbízási- és vállalkozási elemeket egyaránt tartalmazó kontraktus volt. Azt a törvényszék ugyan helyesen ítélte meg, hogy a szerződésben a vállalkozó eredmény - a gazdaságosabban működtethető közvilágítás - létrehozására vállalt kötelezettséget, de az ezen túl vállalt üzemeltetési, karbantartási tevékenység sem tekinthető megbízási (Ptk.474.§ (1) bekezdés) elemnek. A javító-karbantartó szolgáltatás - a Ptk.389.§-a fogalmi meghatározásából is kitűnően - vállalkozási szerződés útján teljesíthető, így a vállalkozási elemek a felek közötti szerződésben lényegében kizárólagosak voltak.

4.



A törvényszék az alperes Ptk.201.§ (2) bekezdésére alapított megtámadási kifogását azzal az indokolással utasította el, hogy az alperes szerződés megkötéséhez fűződő különös érdekeltsége, valamint a szerződéskötéskor nem számszerűsíthető felperesi nyereség miatt nem lehetséges a feltűnő értékkülönbség vizsgálata. A törvényszék ide kapcsolódó indokait az alábbiakkal szükséges kiegészíteni: a Ptk.201.§ (2) bekezdése alkalmazása körében kiadott PK 267. számú állásfoglalás a dologszolgáltatásra irányuló visszterhes szerződések ellenszolgáltatása feltűnő értékkülönbsége megállapításánál objektív és szubjektív körülmények figyelembevételét is előírja. A szolgáltatás értéke megállapításánál - objektív tényezőként - elsősorban a forgalmi érték jön figyelembe. Azonban az értékkülönbség vizsgálatánál az eset összes körülményét mérlegelni kell. Így figyelemmel kell lenni a szerződés egész tartalmára (...), a szerződő felek bármelyikének esetleges külön igényére, fokozott érdekeltségére a szerződés létrejöttében; (...) jelentőséget kell tulajdonítani a szerződéskötés körülményeinek, az érték meghatározása módjának is.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az idézett kollégiumi állásfoglalás a dologszolgáltatására irányuló (típusos) szerződések szolgáltatási értékkülönbsége vizsgálatából indul ki, míg a konkrét esetben döntően vállalkezési elemeket tartalmazó, de atípusos szerződés jött létre, amely alapján a vállalkozót több szolgáltatás (beruházás lebonyolítás, finanszírozás, tervezés, kivitelezés, üzemeltetés, karbantartás) terhelte, amelyért egy összegben tarthatott igényt az ellenszolgáltatásra.

Az említett kollégiumi állásfoglalás alapján az értékkülönbség vizsgálatánál az ellenszolgáltatás objektív értékéből kell kiindulni, de mindez csak a vizsgálódás egyik szempontja. Nem maradhat figyelmen kívül, hogy a szerződési szabadság kötelmi jogi alapelve (Ptk.200.§ (1) bekezdés) folytán a felek szerződéseikben szabadon határozhatják meg a teljesítendő szolgáltatásokat és azok ellenszolgáltatásait (Ptk.198.§ (1) bekezdés). Nincsenek így elzárva attól, hogy mindezek szerződési szabályozásánál a szerződéskötéskor meghatározható, objektív értékektől eltérjenek; a szerződési szabadság korlátját pedig a Ptk.201.§ (2) bekezdése alapján csak az jelenti, ha az értékkülönbség valamelyik szerződő félre kirívó és indokolatlan hátránnyal jár. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.465/2001/4. szám) A szolgáltatás - és ellenszolgáltatás értékkülönbsége megítélésénél azonban nemcsak az objektív - hanem a szubjektív feltételeknek is jelentősége van, ez utóbbiak alakítják ki a felek szerződési akaratát. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.26.364/2001/6. szám)

Az elsőfokú bíróság pedig helyesen emelte ki, hogy a felek szerződési akaratát alakító tényezők közül az egyik legjelentősebb lehet a szerződés megkötéséhez fűződő különös érdekeltség, amelyre tekintettel a szerződést kötő fél nem tulajdonít lényegi jelentőséget a szinallagma (Ptk.201.§ (1) bekezdés) fennálltának. A szerződéskötést megelőző tárgyalások tanúvallomások alapján ("G", "F" és "E" tanúk) feltárható tartalmára figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan ítélte meg úgy, hogy az alperesnek a konkrét esetben amiatt fűződött nyomós érdeke a szerződés adott tartalommal megkötéséhez, mert a takarékosabb működést lehetővé tevő korszerűbb közvilágítást az ehhez rendelkezésre álló forrás nélkül kívánta megvalósítani. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a felek szerződése 7. számú mellékletében megállapított díjszámítási mód jogszabály által meghatározott

teljesítménydíjhoz és áramdíjhoz kötöttsége miatt (7. számú melléklet 4/a. pont) a szerződéskötéskor nem volt konkrétan számszerűsíthető a felperesnél keletkező nyereség mértéke.

A feltűnő értékkülönbség vizsgálatánál a szubjektív körülmények számbavétele mellett ugyanakkor csak a szolgáltatás - és ellenszolgáltatás objektív értékei egymás mellé állítása alapján lehet határozni a 201.§ (2) bekezdése jogcímén előterjesztett megtámadás alaposságáról vagy alaptalanságáról. A törvényszék a 2013. május 8. napján megtartott tárgyaláson (79. tjk.) figyelmeztette az alperest a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján a szolgáltatás, ellenszolgáltatás és a feltűnő értékaránytalanság bizonyítására vonatkozó kötelezettségére. Felhívta egyben az alperest, hogy 2013. május 30. napjáig bizonyítási indítványát terjessze elő, könyvszakértő kirendelése iránti indítvány esetén pedig szakértői díjelőleget helyezzen letétbe ezen határidőn belül. Az alperes ugyanakkor a felhívásra előterjesztett nyilatkozatában (a 2013. május 28-án 85. sorszám alatt érkezett beadvány) a bizonyítási teherre tájékoztatást vitatva a Pp.114.§-a alapján eljárásjogi kifogást terjesztett elő és csupán a felperest terhelő egyes szolgáltatások - a tervezés és kivitelezés díja - szakértői vizsgálatára terjesztett elő feltételes bizonyítási indítványt. Emiatt a törvényszék nem tévedett amikor a korlátozott és hiányos szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt mellőzte. A szolgáltatás - és ellenszolgáltatás objektív értékkülönbségét tehát az alperes az elsőfokú eljárás során nem bizonyította, míg a szerződéskötés szubjektív körülményei, az alperes szerződéskötéshez fűződő fokozott érdekeltisége helyes mérlegelésével (Pp.206.§ (1) bekezdés) ítélte úgy meg az elsőfokú bíróság, hogy a Ptk.201.§ (2) bekezdésére alapított megtámadási kifogás sem alapos.

5.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megítélésénél sem, hogy az alperes a szerződést nem jogszerű felmondással szüntette meg. A szerződés VI/1. pontja a másik fél súlyos szerződésszegéséhez fűz azonnali hatályú felmondási jogot. Más mellett a vállalkozó súlyos szerződésszegéseként nevesíti, ha a közvilágítási szolgáltatási feladatait nem látja el. Ez utóbbi szerződési kikötést az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte úgy, hogy a megrendelő alperest csak abban az esetben illette volna meg az azonnali hatályú felmondás joga, ha a vállalkozó közvilágítási szolgáltatást egyáltalán nem teljesít. A szerződés megszűnése VI/1. pontba foglalt egyes szabályai együttes értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy a felek a szerződés alapján a vállalkozót terhelő egyes szolgáltatások teljesítése lényeges megsértése esetére jogosították fel a megrendelőt a felmondás jogával.

Ugyanakkor azt az elsőfokú bíróság már helyesen ítélte meg, hogy az eljárás során az alperes nem bizonyította, hogy a felmondásban körülírt okok a szerződés, illetve felperes szolgáltatási kötelezettsége megszegését jelentik, és olyan súlyúak, amely miatt azonnali hatályú felmondásnak lett volna helye. A 2009. május 19. napján kelt felmondás okiratában hivatkozott első szerződésszegés - a "C" Kft. mérési jegyzőkönyvével meghatározott, szabványt el nem érő megvilágítási szint - a fent már kifejtettek szerint amiatt nem adhat alapot a szerződés felmondására, mert a felek egyező szerződési akarata nem a szabvány szerinti megvilágítási szint, hanem a korszerűsítési beruházás előtti megvilágítási szint

biztosítására irányult. A másik, felmondásban említett szerződésszegési ok, az aktív elemek karbantartása hiányának igazolására az alperes több felszólító levelet (pl. 9/A/4/1-5.) csatolt. Azonban - figyelemmel a "**Város**"1 városában közvilágítással ellátott mintegy 200 utcára - az esetenkénti szükségszerű meghibásodások igazolása még nem tanúsítja, hogy a felperes megszegte volna az aktív elemek karbantartására vonatkozó kötelezettségét. Egyetért az ítéltábla a törvényszék azon megállapításával is, hogy a felperessel szintén szerződéses jogviszonyban álló "**B**" Zrt. 2009. február 3. napján kelt levele (5/A/3.) szintén nem igazolja, hogy a felperes ne tett volna eleget az őt terhelő karbantartási kötelezettségének. A felmondás okiratában említett további szerződésszegés, a "**B**" Zrt. tulajdonában álló passzív elemek karbantartásának hiánya nem adhat alapot a felmondásra, mivel - a közvilágítási feladatátvállalási szerződés III/14/c. pontjából következően - ezen elemek javítása nem a felperes feladatát képezte. Ezekre figyelemmel a törvényszék helytállóan ítélte meg úgy, hogy a szerződés vállalkozónak fel nem róható megszűnése miatt a felperes (a VI/2. pont utolsó mondata szerint) a számítható megtakarításra egy összegben tarthat igényt.

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a szerződés VI/2. pontja szabálya szerint - a szerződés megszűnése esetén - a fennmaradó futamidőre járó megtakarítást a vállalkozó attól függetlenül igényelheti, hogy a megszűnésre a terhére róható, avagy fel nem róható okból került sor. Az előbbi esetben a megtakarítást részletekben, míg az utóbbi esetben egy összegben igényelheti. Tekintve, hogy az elsőfokú ítélet meghozataláig a szerződés 10 éves futamideje 2011. november 9-én lejárt, a felperes a felmondás jogszerűségétől függetlenül egy összegben tarthatott igényt a megtakarításra.

6.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon értékelésével is, hogy a megtakarítás összege után fizetendő késedelmi kamat mértékét a Ptk.685.§ c/ pontjában írtakra figyelemmel a Ptk.301/A.§ (2) bekezdése szabálya szerint kell meghatározni. Az alperes ugyan a kötelezően ellátandó önkormányzati feladat (a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8.§ (1) bekezdése) körében, de gazdálkodó tevékenysége során kötött szerződést a vállalkozó felperesi jogelőddel, közvilágítási beruházás megvalósításáról díjazás ellenében. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.X.21.369/2009/5. szám)

7.

A fellebbezésben foglaltakra az ítéltábla leszögezi, hogy a felperes nem a jogelődjével 2009. július 3. napján kötött együttműködési megállapodás, hanem a 2009. július 10. napján kelt engedményezési szerződés alapján terjesztette elő keresetét. Ez utóbbi szerződésben pedig szerződés átruházásra (cedálásra) nem került sor, így a jogorvoslati kérelemben a szerződéses helyzet engedményezésével kapcsolatban felhozottaknak jelentősége nincs.

A szerződés V/3. pontja valóban érvényes bankkölcsönszerződés és inkasszó megállapodás aláírása napjához kötötte a szerződés hatályba lépését. Ennek megfelelően a felperes a beruházás finanszírozására 2001. november 9-én pénzügyi lízingszerződést kötött. A szerződés mintegy nyolc éven át teljesítéséből következően a felperes az V/3. pontban

meghatározott kötelezettségét nem csupán bankhitel, hanem egyéb finanszírozási szerződés megkötésével is teljesíthette. Ezért az alperes érvelésével szemben a pénzügyi lízingszerződés megkötésével a szerződés hatályba lépett.

A felek közötti szerződés a felperes jogelődjét kifejezetten feljogosította alvállalkozó igénybevételére, így a vállalkozó a tervezési -, kivitelezési- és karbantartási munkákra akadály nélkül vehetett igénybe más és más közreműködőt.

Ezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért az alperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján viselni köteles a felperes másodfokú eljárásban felmerült, ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. Ennek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján az árával növelt 635.000.Ft-ban határozta meg. Az alperes személyes illetékmentessége (Itv.5.§ ) folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

G y ő r , 2014. szeptember 3.

**Dr. Zámbo Tamás sk.** a  
tanács elnöke

**Dr. Ferenczy Tamás sk.**  
előadó bíró

**Dr. Bajnok István sk.**  
bíró

A kiadmány hitelül  
kiadó: